

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Z činnosti JČMF

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 4 (1959), No. 3, 365--367

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139829>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1959

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Z ČINNOSTI JČMF

5. ledna 1959 vzpomněla Jednota československých matematiků a fyziků prvního výročí úmrtí člena svého předsednictva a nezapomenutelného pracovníka Jednoty *Františka Vyčichla*, doktora fyzikálně-matematických věd, profesora Vysokého učení technického v Praze, smuteční vzpomínkovou slavností.

Přednášky v matematické obci pražské

1. října 1958 přednášel v Praze dr. Hilmar Grimm, vědecký pracovník ústavu pro mikrobiologii a experimentální terapii v Jeně na thema *Matematicko-statistické metody počítání bakterií*. Zpráva o návštěvě dr. Hilmara Grimma je otištěna v tomto čísle str. 355.

5. a 6. prosince 1958 přednášel v Praze Leo L. Beranek (B. A., M. S., S. D., D. Sc., Hon.), Lecturer, Massachusetts Institute of Technology and President, Bolt Beranek and Newman Inc., Cambridge, Massachusetts, USA, na themata *Návrh akustiky koncertních sálů, Přenos a vyzarování zvuku konstrukcemi*.

8. prosince 1958: Dr. Václav Fabian, *Aproximační metody pro vyhledání maxima (regresivní) funkce k reálných proměnných (souvislosti s optimalisací výrobních postupů)*;

11. prosince 1958 se konala v Krajském pedagogickém ústavě v Praze beseda, na které promluvil doc. J. Vyšín a kolektiv pracovníků Vysoké školy pedagogické v Praze o *Lobačevského geometrii jako thematu pro zájmové kroužky matematiky na středních školách*;

12. prosince 1958: Josef Kvasnica, odb. as. FTJF KU, *O elementárních částicích*;

17. prosince 1958: Dr. Václav Fabian, *Intervalový odhad rozdílu dvou středních hodnot normálních náhodných proměnných s nestejnými rozptyly při předepsané přesnosti*;

12. ledna 1959: Ing. Václav Doležal, *O základech teorie lineárních elektrických obvodů*;

19. ledna 1959; Ing. Zdeněk Vorel, *Nové metody odhadu v teorii obyčejných diferenciálních rovnic*;

21. ledna 1959: Ing. Milan Ullrich, *Teorie náhodných distribucí a aplikace matematické statistiky v polských vědeckých střediscích*.

Z činnosti poboček JČMF

České Budějovice

Pobočka JČMF v Čes. Budějovicích uspořádala dne 3. října 1958 přednášku prof. dr. A. Bělaře v VPS v Brně na thema „Některé problémy výchovy k vědeckému materialismu ve vyučování fyzice.“ Tato přednáška byla proslovena i na sjezdu čs. fyziků v Praze.

Dne 13. listopadu 1958 jsme uspořádali diskusní večer o výsledcích konference čs. fyziků v Praze a konference čs. matematiků ve Smolenici na Slovensku. Referovali s. Fuksík a s. Rybák.

Abychom zvýšili zájem žáků o matematiku, uspořádali jsme pro žáky 9. – 11. ročníku jedenáctiletka a žáky průmyslových škol v Čes. Budějovicích celkem pět přednášek, na nichž jsme vzorově řešili úlohy ze starších ročníků MO. Zájem žáků, zejména z průmyslových škol, byl značný.

Dne 4. prosince 1958 jsme uspořádali exkursi (za účasti 20 členů) do KOVOSVITU n. p. v Sezimově Ústí. Šlo zejména o to, seznámit učitele technických předmětů se způsobem opracovávání strojních součástek, jejich funkcí ve stroji i konečně se stroji samými. KOVOSVIT vyhověl těmto požadavkům velmi dobře. Sám vyrábí většinu součástek a z nich pak sestavuje i mohutné soustruhy a vrtačky, které budily pozornost i na světové výstavě v Bruselu. Užitek z této exkurse je pro účastníky nesporný.

18. prosince 1958 přednášel pro členy pobočky v Čes. Budějovicích s. doc. dr. Čestmír Muzikář z matematicko-fyzikální fakulty v Praze, o Čerenkovově záření. Přednáška byla pro fyziky velmi zajímavá a dobře srozumitelná. S. Muzikář ji přednesl již před tím v pobočce pražské.

F. V.

Nitra

Dňa 27. 11. 1958 usporiadala [Pobočka Jednoty čsl. matematikov a fyzikov v Nitrianskom kraji] plenárnu schôdzu, na ktorej sa zúčastnilo 40 ľudí.

Na tejto schôdže predniesol A. Heinisch prednášku „Riešenie konštrukčných úloh v planimetrii“.

Dalej J. Andódyová predniesla zprávu o konferencii fyzikov, konanej tohto roku v Prahe a A. Heinisch predniesol zprávu o konferencii matematikov, konanej tohto roku v Smoleniciach.

Tajomník Pobočky Lad. Dunajský predniesol zprávu o doterajšej činnosti. Po diskusii bol zvolený nový výbor Pobočky v tomto zložení: predseda A. Heinisch, učiteľ Priemyselnej školy v Nitre, podpredseda Jiří Korejtko, odborný asistent KPM — VŠP v Nitre, tajomník Lad. Dunajský, odborný asistent KPM — VŠP v Nitre (adresa: Katedra poľnohospodárskej mechanizácie Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre, Lysenkova 10.). Členovia: P. Bartoš, učiteľ JSS v Zlatých Moravciach, J. Drábik, učiteľ I. JSS v Nitre, V. Mikulášek, Výzkumný ústav acetylénovej chémie v Novákoch, P. Šumný, učiteľ JSS v Zlatých Moravciach. Revizori Miloslav Duchoň, asistent KPM — VŠP v Nitre, Lad. Novoveský, učiteľ Pedagogickej školy v Nitre.

Plenárna schôdza navrhla ÚV JČMF, aby na program Sjazdu JČMF zaradila otázku obnovenia publikačnej činnosti JČMF a otázku úrovne vyučovania matematiky a fyziky na našich stredných školách.

Lad. Dunajský

Ostrava

22. Mája 1958 byla v rámci polytechnického školení učitelů absolvoována další beseda, kterou řídil ing. V. Piskoř, na thema „Lisování kovů“. Na této besedě pohovořil přednášející nejdříve o druzích výrobků vyráběných lisováním za studena. Pak promluvil o plechu, který je používán pro lisování a podrobně vysvětlil požadavky na plechy: chemické složení, zkoušení na tvrdost a pevnost (Brinell, Rockwell, Vichier), technologické vlastnosti — zkouška na stáh, ohyb, hluboký tah, požadavky na strukturu plechu — metalografické zkoušky, vnější vzhled, rozměry a odolnost proti korozi. V další části besedy byla vysvětlena podstata tváření kovů — změna tvaru a mechanických vlastností vlivem působení vnější síly, fyzikální podstata plastické deformace — vzájemný posuv krystalů kovů po krystalografických rovinách a všechny úkazy, které s tímto souvisí. Dále probral užívané lisy a nástroje. V závěru pohovořil o organizaci práce při sériové a hromadné práci v lisovnách.

29. Mája 1958 se konala exkurse k námětu besedy do n. p. SFINK ve Frýdlantu n. O., kde se účastníci seznámili prakticky s přednesenými náměty, vztahujícími se k lisování kovů.

12. listopadu 1958 se konala členská schůze pobočky, ve které byly projednány některé organizační záležitosti a přednesena přednáška prof. dr. V. Štěpánského na thema „K problematice teoretických základů vyrovnávacího počtu“. Přednáška sestávala ze tří částí. V první části podal přednášející přehled hlavních problémů vyrovnávacího počtu a upozornil na jejich význam při řešení technických problémů. V druhé části poukázal na problematičnost výkladů některých teoretických základů vyrovnávacího počtu, jak se vyskytují v učebnicích určených pro techniky. Ve třetí části autor naznačil, jakým způsobem je možno dosáhnout právě v této problematice upřesnění, zjednodušení a větší názornosti. Obsah přednášky měl kromě přínosu speciálně vědeckého také význam jako příspěvek k rozšíření polytechnického vzdělání učitelů matematiky.

26. listopadu 1958 byla uspořádána v rámci polytechnického školení učitelů beseda na námět „válcování kovů“, kterou vedl ing. A. Fajta. V této besedě byli účastníci seznámeni s historickým vývojem válcování jemných plechů, s používanými stroji, jejich uspořádáním, válcovaným materiálem, způsoby a organizací práce a úpravě hotových plechů.

3. prosince 1958 se konala exkurse do válcoven plechu STALINGRAD v Lískovci. Účastníci prakticky shledli problémy přednesené na besedě.

18. prosince 1958 se konala přednáška doc. dr. F. Nožičky „O optimální přepravě uhelných dodávek z celostátního hlediska“. Přednáška se týkala jednoho z nejzávažnějších problémů z teorie lineárního plánování — tak zvaného problému dopravního. Přednášející podal především historický pohled na vývoj celého lineárního programování spolu s výřtem výsledků, dosažených u nás. Obšírně shrnul pak teorii, vedoucí k úspěšnému řešení problematiky, založené na teorii n -rozměrných polyedrů a teorii grafů, a na příkladech předvedl početný postup v konkrétních případech. Dnes již byl ke konkrétním výpočtům sestaven počítač stroj, založený na metodě, o níž autor podrobně referoval.

Josef Andryš

Zvolen

Prednášková činnosť Odbočky JČMF vo Zvolene v roku 1958 bola zameraná jednak na pomoc učiteľom matematiky a fyziky stredných škôl, jednak na pomoc praxi poriadania odborných a odborné-populárnych prednášok pre technických pracovníkov v priemysle. Úzka bola spolupráca Odbočky s Krajskou odbočkou Spoločnosti pre šírenie politických a vedeckých poznatkov ako i s Krajským Ústavom pre ďalšie vzdelávanie učiteľov v Banskej Bystrici.

Od 1. apríla 1958 (prednášková činnosť do 31. III. 1958 bola uverejnená v tomto časopise, roč. III., č. 5) do konca roku 1958 odzneli v Odbočke nasledujúce prednášky, v celkovom počte 27:

25. 4. 1958: Ing. Imrich Bányai, *Nomografické zobrazovanie*;
8. 11. 1958: František Krsek, *Logaritmické pravítko v technickej praxi*;
21. 11. 1958: Dr. František Krňan, *Numerické a grafické metódy riešenia algebraických rovníc vyšších stupňov*. Prednáška bola prednesená v Lučenci a poriadaná spolu s Okresným pedagogickým strediskom v Lučenci;
22. 11. 1958: Dr. František Krňan, *Topologické priestory*;
28. 11. 1958: Doc. Dr. Karol Havlíček, *Význam logiky vo vyučovaní matematiky*. Prednáška bola poriadaná spolu s Krajským ústavom pre ďalšie vzdelávanie učiteľov v Banskej Bystrici, za hojnej účasti učiteľov matematiky z celého kraja;
29. 11. 1958: Doc. Dr. Karol Havlíček, *Neuklidovská geometria a jej ideologický význam*;
18. 4. 1958: Doc. Dr. Ladislav Thern, *Výskum ionosféry*. Prednáška odznela v rámci spolupráce so Spoločnosťou pre šírenie politických a vedeckých poznatkov v seminári o MGR, usporiadanom pre lektorov Spoločnosti v banakobystrickom kraji.
21. 10. 1958: Ondrej Gábor — Pavol Mráz, Referáty o sjazde matematikov v Smoleniciach a sjazde fyzikov v Prahe.
23. 10. 1958, 30. 10. 1958, 6. 11. 1958, 13. 11. 1958, 20. 11. 1958, 27. 11. 1958, 4. 12. 1958, 11. 12. 1958, 18. 12. 1958:
Doc. Dr. Cyril Palaj, *Cyklus prednášok z vyššej matematiky pre potreby praxe*. Cyklus bol poriadany spoločne so Spoločnosťou pre šírenie politických a vedeckých poznatkov. Prednášky odzneli v Banskej Bystrici.
5. 12. 1958: Jaroslav Krbíla, *Úvodné prednášky cyklu prednášok zo základov matematiky*. Cyklus bol poriadany spoločne s Domom osvetu vo Zvolene. Prednášky svojou náplňou boli prispôbené potrebám záujemcov z praxe pre skvalitnenie ich práce na pracovisku resp. ako príprava pre ďalšie štúdium na vysokých školách.

Okrem toho taktiež v spolupráci so Spoločnosťou predniesol Dr. Ladislav Thern 8 populárne-odborných prednášok na témy o vesmíre a astronautike a o družiciach. Prednášky boli prednesené v rozličných závodoch a Osvetových besedách.

Palaj